

เป้าหมายที่
04

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษา
ที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม
และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

**SDG 4: Ensure inclusive and equitable quality education
and promote lifelong learning opportunities for all**

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

SDG
4

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 มุ่งเน้นสร้างหลักประกันว่าเด็กทั้งชายและหญิงสามารถเข้าถึงการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เยาวชนและผู้ใหญ่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะ อาชีพในราคาที่เหมาะสมอย่างเท่าเทียมกัน ขจัดความไม่เสมอภาคทางเพศและความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนบรรลุ การเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างถ้วนหน้า ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาเป็นฟันเฟืองที่สำคัญ ในการพัฒนาประเทศ การเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงจะช่วยยกระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปิดช่องว่าง ทางสังคมสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

การเข้าถึงการศึกษาและสำเร็จการศึกษาของคนไทย มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยสัดส่วนเด็กที่เข้าศึกษาใน ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 84.7 ในปี 2559 เป็น ร้อยละ 86.3 ในปี 2562 และในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษา เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 91.8 และร้อยละ 90.1 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 98.2 และร้อยละ 96.9 ในปี 2562 ตามลำดับ นอกจากนี้ **ความเท่าเทียมทางเพศในการเข้าถึง การศึกษาของไทยปรับตัวดีขึ้น** เห็นได้จากดัชนี ความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Parity Index: GPI) ที่มีแนวโน้มดีขึ้นในทุกระดับการศึกษาตั้งแต่ ปี 2559 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ดี **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของคนไทยกลับ มีแนวโน้มลดลง** เมื่อพิจารณาจากผลคะแนนการทดสอบ การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน ในแต่ละระดับชั้น โดยในปี 2562 คะแนนเฉลี่ยของระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับ ที่ต่ำกว่า 50 คะแนนในเกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ย ลดลงในทุกรายวิชา เมื่อเทียบกับปี 2559 ในขณะที่ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในวิชา ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ลดลงในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในขณะที่**ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการฝึกอบรมตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มมากขึ้น** โดยในปีงบประมาณ 2561 มีครูที่เข้าร่วมโครงการ พัฒนาครูรูปแบบครบวงจร (คุปองครู) และผ่านเกณฑ์ การพัฒนา 274,264 คนคิดเป็นร้อยละ 77 ของจำนวน ครูที่ลงทะเบียนทั้งหมด เพิ่มขึ้นจาก 175,987 คน หรือ ร้อยละ 60 ในปีงบประมาณ 2560

การศึกษาและสำเร็จการศึกษาของคนไทย ปี 2559 และ ปี 2562

สัดส่วนเด็กที่เข้าศึกษา ในระดับปฐมวัย		สัดส่วนเด็กที่สำเร็จการศึกษา ในระดับประถมศึกษา		สัดส่วนเด็กที่สำเร็จการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
ปี 2559	ปี 2562	ปี 2559	ปี 2562	ปี 2559	ปี 2562
87%	86.3%	91.8%	98.2%	90.1%	96.9%

ที่มา: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษา หลักสูตร และสื่อการสอนให้ทันสมัยและมีคุณภาพ อาทิ การจัดการเรียนรู้ “สะเต็มศึกษา (STEM Education)” เพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียน โครงการส่งเสริมกิจกรรม งานวิจัยเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย เป็นพื้นฐาน และโครงการยกระดับการบริหารจัดการ ผ่านการจัดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเปิดโอกาส ให้สถานศึกษาได้มีความยืดหยุ่นในการพัฒนา หลักสูตรมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังได้นำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ บริบทของโลกในศตวรรษที่ 21 อาทิ การจัดตั้งดิจิทัล แพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ และการจัดตั้ง Thai MOOC เพื่อเป็นแพลตฟอร์มสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนและ นอกวัยเรียนรองรับการ Reskill/ Upskill ตามพลวัต ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ของคนทุกกลุ่มวัยผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการขยายโอกาสสำหรับผู้

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พיתการ โครงการพัฒนาคนตลอดช่วงวัย โครงการสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านการศึกษา ผ่านการให้ทุนฝึกอบรมและทุนการศึกษาแก่ประเทศกำลังพัฒนา

ความท้าทาย

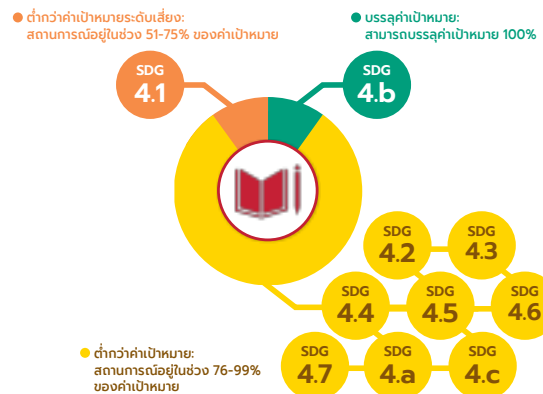
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง แม้ว่าภาครัฐจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังเป็นสาเหตุหนึ่งของ “การเลิกเรียนกลางคัน” ทำให้เด็กบางกลุ่มต้องห่างหายจากการศึกษา และอาจหลุดออกจากระบบการศึกษาในที่สุด

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเปราะบางยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำคัญ เห็นได้จากการขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพ และการขาดระบบสนับสนุนที่ตรงตามความจำเป็นพิเศษของเด็ก นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มเด็กผู้มีรายได้น้อยที่อาจต้องออกจากระบบการศึกษาและกระทบต่อบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนผ่านสื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดสรรทรัพยากรการศึกษาให้มีความเป็นธรรมและมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ โดยให้ความสำคัญในการสร้างหลักประกันทางสังคม ผ่านมาตรการที่สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในปัจจุบัน เร่งพัฒนาโอกาสทางการศึกษาเพื่อเอื้อให้คนทุกเพศ ทุกช่วงวัย และทุกสถานะ สามารถเข้าถึงการศึกษาได้สะดวกทุกที่และทุกเวลา อีกทั้งควรเร่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และปรับเปลี่ยนบทบาทของครูให้สามารถพัฒนาสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียนได้อย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในเรื่องการจัดสรรครูและการสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องและมีความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและทักษะด้านดิจิทัลในการเรียนการสอนให้แก่ครูและนักเรียน นอกจากนี้ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรประสานการดำเนินงานช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ผ่านการพัฒนาการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลในมิติที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางอย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถระบุความต้องการที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง และแก้ปัญหาเด็กตกหล่นทางการศึกษาได้อย่างตรงจุด

ผลการประเมินสถานะของ SDG 4

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4

กรณีศึกษา

โครงการลูกพระดาบสสมุทรปราการตามพระราชดำริ

โครงการ “ลูกพระดาบส” เป็นโครงการลูกของ “มูลนิธิพระดาบส” อยู่ในความรับผิดชอบร่วมกันของสำนักพระราชวัง มูลนิธิพระดาบส และจังหวัดสมุทรปราการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2541 บนที่ดินราชพัสดุ และที่ดินพระราชทาน รวม 475 ไร่ ที่ ต.บางปลา อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ โดยมี **ดาบสอาสา** ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้ และ **ศิษย์พระดาบส** คือนักเรียนที่มาศึกษาหาความรู้

การดำเนินงานของโครงการลูกพระดาบส แบ่งตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) **การเรียนการสอนศิษย์พระดาบส** แบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 8 หลักสูตร ประกอบด้วย 7 หลักสูตรสำหรับผู้สมัครเพศชายที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้แก่ หลักสูตรวิชาช่างยนต์, หลักสูตรวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์, หลักสูตรวิชาช่างไฟฟ้า, หลักสูตรวิชาช่างการเกษตรพอเพียง, หลักสูตรวิชาช่างซ่อมบำรุง, หลักสูตรวิชาช่างเชื่อม, หลักสูตรวิชาช่างไม้เครื่องเรือน โดยศิษย์พระดาบสจะต้องมีการเรียนหลักสูตรเตรียมช่างก่อนเป็นระยะเวลา 6 เดือน แล้วจึงเลือกวิชาเฉพาะทางจาก 7 หลักสูตรนี้ ส่วนหลักสูตรสำหรับผู้สมัครเพศหญิง ได้แก่ หลักสูตรเคหะบริหาร ซึ่งสอนเกี่ยวกับการดูแลเด็ก คนชรา และผู้ป่วย ซึ่งจะได้ลงมือปฏิบัติงานจริงและเมื่อจบไปสามารถไปทำงานตามโรงพยาบาลและสถานบริหารทั่วไปได้ โดย 8 หลักสูตรนี้จะเปิดรับผู้สมัครอายุตั้งแต่ 18 - 35 ปี ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาแต่มีความตั้งใจจริง มีศีลธรรม มีวินัย ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขทุกชนิด และพร้อมที่จะศึกษาหาความรู้โดยมีที่พัก อาหาร ให้ฟรีตลอดหลักสูตรตลอด 1 ปี และ (2) กิจกรรมการเกษตร มุ่งเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีวิชาความรู้สู่ชุมชน ซึ่งเมื่อฝึกอบรมเสร็จสามารถนำทักษะไปประกอบอาชีพได้

สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษา
ระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย
นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573

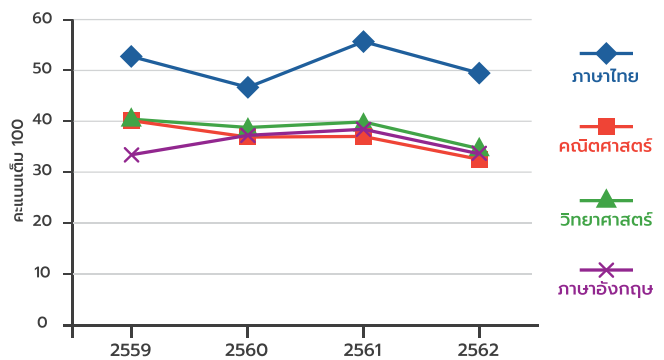
การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพมนุษย์ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเด็กทุกคนควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม เท่าเทียม และไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อให้กลายเป็นคนที่มีทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการสร้างหลักประกันในการเข้าถึงการศึกษาจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2559 – 2561 อัตราการสำเร็จ การศึกษาของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษา ตอนต้นมีแนวโน้มสูงขึ้น จากร้อยละ 91.8 และร้อยละ 90.1 เป็นร้อยละ 98.2 และร้อยละ 96.9 ตามลำดับ ในขณะที่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 81.7 เป็นร้อยละ 78.6 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลคะแนน เฉลี่ยของ PISA ปี 2561 พบว่ามีคะแนนลดลง โดยมี คะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 413 คะแนน ลดลงจาก 415 คะแนน ในปี 2558 และพบว่ามีค่าแตกต่างของคะแนน PISA ระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดและ กลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมากขึ้น โดยผล PISA ปี 2561 กลุ่มโรงเรียนซึ่งเน้นการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 580 คะแนน และ โรงเรียน/วิทยาลัยอาชีวศึกษามีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ที่ 370 คะแนน ต่างกัน 210 คะแนน ในขณะที่ปี 2558 มีคะแนนแตกต่างกัน 180 คะแนน

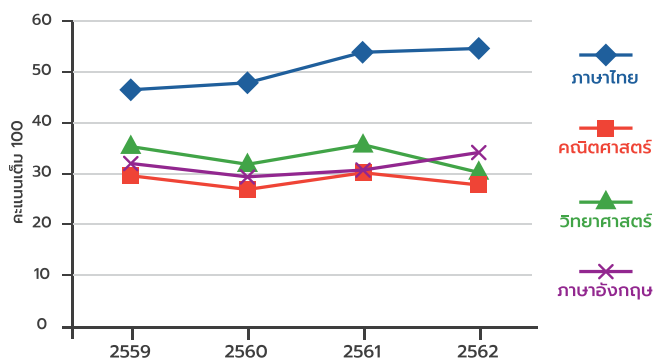
อย่างไรก็ตาม การประเมิน PISA ใช้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 8,600 คน ซึ่งส่งผลให้การวัดเป้าหมาย ย่อยจากผลประเมิน PISA อาจไม่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ ของกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมเท่ากับผลจากการ ทดสอบ O-NET โดยระหว่างปีการศึกษา 2559 – 2562 คะแนน O-NET ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีแนวโน้มลดลงในทุกสาระการเรียนรู้ ขณะที่ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ในวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แต่ลดลงในวิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ในปี

คะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับชั้น ป.6
ปีการศึกษา 2559 - 2562

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

คะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับชั้น ม.3
ปีการศึกษา 2559 - 2562

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

การศึกษา 2562 พบว่า ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเกือบ ทุกสาระการเรียนรู้ต่ำกว่า 50 คะแนน ยกเว้นวิชา ภาษาไทยของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

**SDG
4.1**

**สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษา
ระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย
นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573**

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในระยะที่ผ่านมา ได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนการสอน อาทิ การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.) เพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาให้นักเรียนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ การยกย่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะอิงมาตรฐานสากลและเน้นพัฒนาเด็กตามศักยภาพและตามความถนัดของตัวเองและการขับเคลื่อนการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยปรับเปลี่ยนระบบการจัดการเรียนการสอนห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การบ่มเพาะองค์ความรู้ด้านวิทยาการคำนวณ จัดตั้งสถาบันคุณวุฒิเพื่อรองรับการคัดเลือกหลักสูตรพัฒนาครูและการฝึกอบรมผ่านโครงการคุปองครูเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในรูปแบบครบวงจร

ความท้าทาย

แม้ประเทศไทยจะได้ดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันให้เด็กทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้เท่าเทียมและทั่วถึง แต่ยังคงพบว่ามีเด็กบางกลุ่มที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าสู่ระบบการศึกษาและเลิกเรียนกลางคัน นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากรระหว่างโรงเรียนกลุ่มต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนในเขตนอกเขต ขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ยังเป็นอุปสรรคต่อการสร้างทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญอันจะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยรวมได้ อีกทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เนื่องจากการเรียนออนไลน์หรือการถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ จะส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเด็กบางกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเข้าไม่ถึงโอกาสในการศึกษา สร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปกครอง เกิดภาวะการเรียนถดถอย และอาจพลัดให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวหลุดออกจากระบบการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดสรรทรัพยากรการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในอนาคตโดยเฉพาะทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนควรมีการติดตามปัญหาเด็กตกหล่นจากระบบการศึกษาเพื่อช่วยขยายโอกาสให้แก่เด็กทุกกลุ่มได้อย่างครอบคลุมและมีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการการศึกษา โดยประเมินคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ของผู้เรียน

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา
การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย
ที่มีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษา
ระดับประถมศึกษา ภายในปี 2573

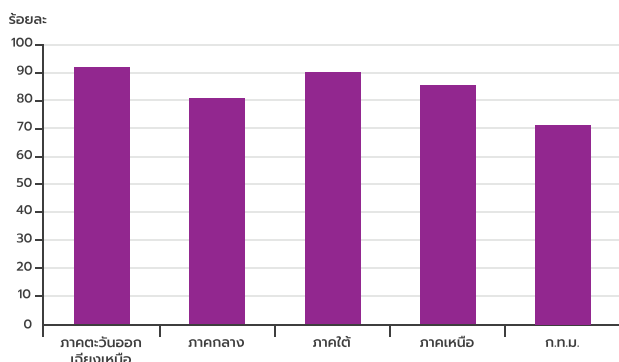
การพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีพัฒนาการสูงสุดและเป็นช่วงสำคัญของการเรียนรู้และการเติบโต ซึ่งจะส่งผลต่อ
สติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ อีกทั้งการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังเป็นรากฐานในการพัฒนามนุษย์
ให้เติบโตได้ตามศักยภาพ และเป็นพลเมืองคุณภาพในอนาคต

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 พบว่า ร้อยละ 92.9 ของเด็กอายุ 36 - 59 เดือน ในประเทศไทย มีพัฒนาการเป็นไปตามเกณฑ์คู่มือ ฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในส่วนของอัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยพบว่า ร้อยละ 86.3 ของเด็กอายุ 36 - 59 เดือน กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตรปฐมวัย โดยเด็กที่อยู่นอกเขตเทศบาล เข้าเรียนร้อยละ 89.8 ในขณะที่เด็กที่อยู่ในเขตเทศบาล เข้าเรียนน้อยกว่า อยู่ที่ร้อยละ 80.3

หากพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเข้าเรียนของเด็กปฐมวัยมากที่สุด ที่ร้อยละ 92.4 ในขณะที่กรุงเทพมหานคร มีอัตราการเข้าเรียนของเด็กปฐมวัยต่ำที่สุด ที่ร้อยละ 71.2

ร้อยละของเด็กอายุ 36 - 59 เดือนที่กำลังเรียน ในหลักสูตรปฐมวัย ประเทศไทย พ.ศ.2562 จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา: การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562

ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562

ร้อยละ	เด็กอายุ 36 - 59 เดือน ที่มีพัฒนาการเป็นไปตามเกณฑ์	เด็กอายุ 36 - 59 เดือน ที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตรปฐมวัย
รวม	92.9	86.3
ชาย	90.8	85.1
หญิง	95.0	87.5

หมายเหตุ: วัดจากคู่มือฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) และผลการตรวจคัดกรองผ่านครบ 5 ด้าน ประกอบด้วย การเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา การเข้าใจภาษา การใช้ภาษา และการช่วยเหลือตนเองและสังคม

ที่มา: การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 และการออกมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 อีกทั้งยังมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการเรียนฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอนุบาล โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 600 บาท ต่อเดือน โครงการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดหาอาหารกลางวันและนมสำหรับเด็กปฐมวัย โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรก ที่ให้วิตามินเสริมธาตุเหล็กและโพลีคก่อนตั้งครรภ์ 3 เดือนจนถึงหลังคลอด 6 เดือน และให้การตรวจครรภ์/ฝากครรภ์ฟรี และโครงการ 9 อย่างที่ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพการเจริญเติบโตและกระบวนการโรงเรียนพ่อแม่เพื่อฝึกทักษะเลี้ยงดูลูก

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4.2

สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา
การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย
ที่มีคุณภาพ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษา
ระดับประถมศึกษา ภายในปี 2573

ความท้าทาย

ความพร้อมของครูหรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในการจัดการ
ความท้าทายในห้องเรียนและส่งเสริมทักษะให้กับเด็ก
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง
ของเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน มีผลต่อกระบวนการ
เรียนรู้ของเด็ก ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว
มากขึ้นตามบริบทของโลกที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ความพร้อม
ของบุคลากรจะช่วยให้สามารถบ่มเพาะเด็กปฐมวัยให้
โตขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต
ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กับเด็กปฐมวัยยังมีได้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ
ทำให้การกำหนดมาตรการเพื่อยกระดับการพัฒนา
การดูแลและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยมีข้อ
จำกัดอยู่อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรจัดให้มีระบบการฝึกอบรมควบคู่กับการ
ปฏิบัติงาน (in-service training) และระบบพี่เลี้ยง
(coaching and mentoring) เพื่อยกระดับคุณภาพครู
และผู้ดูแลในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่ง และสร้าง
แรงจูงใจในการประกอบอาชีพของครูและผู้ดูแลเด็ก
ปฐมวัย เพื่อชักจูงให้กำลังคนคุณภาพประกอบอาชีพ
ดังกล่าวมากขึ้น นอกจากนี้ ยังควรพัฒนาระบบติดตาม
การพัฒนากิจกรรมและการเรียนรู้ของเด็กให้สามารถ
เก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีรายละเอียด
ข้อมูลรายบุคคล เพื่อให้สามารถนำฐานข้อมูลดังกล่าว
ไปใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ได้อย่างเหมาะสม

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สร้างหลักประกันให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ ในราคาที่สามารถจ่ายได้ ภายในปี 2573

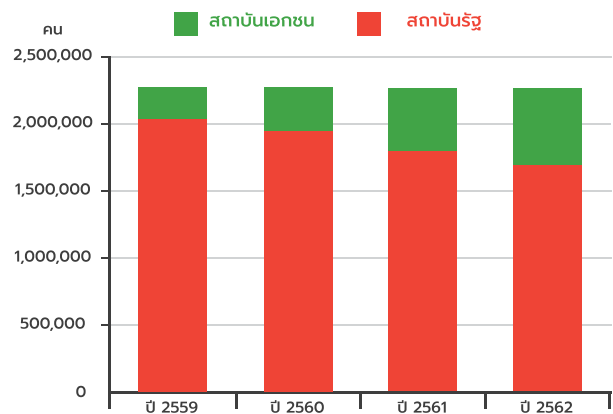
การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีส่วนสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ดังนั้น การสร้างหลักประกันให้คนในประเทศสามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับดังกล่าวได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จะเป็นการสร้างหลักประกันต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ในอีกทางหนึ่ง ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของคนในประเทศให้สามารถทำงานที่มีคุณค่า มีรายได้ที่เหมาะสม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปี 2562 ประเทศไทยมีจำนวนนิสิตและนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2,076,924 คน ลดลงจาก 2,319,717 คน ในปี 2559 เมื่อจำแนกตามประเภทสถาบันการศึกษาพบว่า ในปี 2562 มีนิสิตและนักศึกษาในสถาบันของรัฐ 1,690,385 คน ลดลงจาก 2,051,787 คน ในปี 2559 ในขณะที่มีนิสิตและนักศึกษาในสถาบันการศึกษาของเอกชน 386,539 คนในปี 2562 เพิ่มขึ้นจาก 267,930 คนในปี 2559

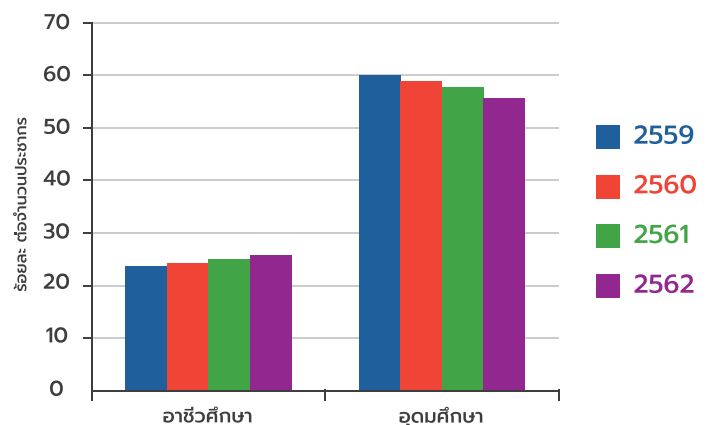
อย่างไรก็ดี เมื่อจำแนกข้อมูลเป็นการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา พบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2559 - 2562 อัตราการเข้าเรียนระดับอาชีวศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนระดับอาชีวศึกษาต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุ 15 - 17 ปี มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24 ในปีการศึกษา 2559 เป็นร้อยละ 26 ในปีการศึกษา 2562 ขณะที่สัดส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุ 18 - 21 ปี มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากประมาณร้อยละ 60 ในปีการศึกษา 2559 เหลือเพียงร้อยละ 54 ในปีการศึกษา 2562 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นสายอาชีพสูงชันและความต้องการในการเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วขึ้น

จำนวนนิสิต และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย ปี 2559 - 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อัตราการเข้าเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

**SDG
4.3**

**สร้างหลักประกันให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
และอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ ในราคาที่สามารถจ่ายได้ ภายในปี 2573**

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา อาทิ การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา(กสศ.)และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยให้การสนับสนุนนักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์รวมทั้งสิ้น 5,771,585 คน (ข้อมูล ณ เมษายน 2563) การจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนอาชีวศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพในชนบทและเงินอุดหนุนทุนเฉลิมราชกุมารี เพื่อจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนและนักศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและมีอัตราการศึกษาต่อต่ำ ให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจนจบระดับปริญญาตรี

ความท้าทาย

การหลุดออกจากระบบการศึกษายังคงเป็นความท้าทายสำคัญต่อการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา โดยข้อมูลของสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาชี้ว่า แม้ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากรัฐมีการสนับสนุนค่าใช้จ่าย แต่สำหรับการศึกษาระดับที่สูงกว่าขั้นพื้นฐานนั้นยังมีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง โดยผู้ที่มาจากกลุ่มครอบครัวยากจนเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เมื่อเทียบกับกลุ่มครัวเรือนที่รวยที่สุดที่ได้เรียนต่อกว่าร้อยละ 63 โดยสถานการณ์การลดลงของจำนวนประชากรยังได้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพในทุกช่วงวัย ทั้งผู้ที่อยู่ในวัยเรียนและนอกรั้วเรียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เติบโตไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการสร้างโอกาสการเข้าถึงอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ขยายการให้บริการทางการศึกษาที่รองรับประชากรทุกกลุ่ม สถาบันการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการจัดการศึกษาไม่เฉพาะเพียงผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา (aged group) เท่านั้น แต่ต้องรองรับการพัฒนาคนกลุ่มนอกรั้วศึกษาด้วย (non-aged group) โดยเฉพาะวัยแรงงานและวัยสูงอายุ รวมทั้งยังควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีในพื้นที่ในการนำเด็กและเยาวชนผู้ว่างงานที่อยู่นอกระบบการศึกษา (NEET) กลับสู่ระบบการศึกษา หรือการพัฒนาทักษะอาชีพปรับการบริหารจัดการให้รองรับผู้เรียนทั้งกลุ่มวัยศึกษาและนอกรั้วศึกษาให้สามารถเรียนร่วมกันได้ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการพัฒนาการเรียนที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้น ระบบสะสมหน่วยกิตและการเทียบโอนประสบการณ์

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

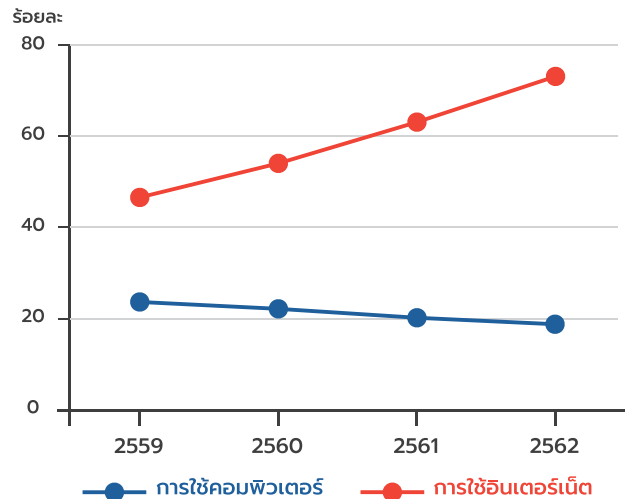
เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องจำเป็น
รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน
การมีงานที่มีคุณค่า และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี 2573

กำลังแรงงานที่มีประสิทธิภาพจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยประเทศที่มีผลิตภาพ
แรงงานสูงจะมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบมากกว่าประเทศที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำ เนื่องจากสามารถลดอัตรา
การสูญเสียในกระบวนการผลิตได้มากกว่า ดังนั้น การสร้างแรงงานที่มีผลิตภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
โดยภาครัฐควรร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พัฒนาทักษะทางเทคนิคและอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดแรงงาน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

จากการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในครัวเรือน ในช่วงปี 2559 – 2562 พบว่าผู้ใช้งานทำ (อายุ 15 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ลดลงจากร้อยละ 24.0 เหลือร้อยละ 18.7 ในขณะที่การใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 47.0 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 71.7 ในปี 2562 เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาอุปกรณ์ทางเลือกที่หลากหลายในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น อาทิ สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต ซึ่งสะดวกต่อการพกพา และสามารถใช้งานได้รวดเร็วกว่า โดยผู้ใช้งานทำส่วนใหญ่ มีทักษะในการคัดลอก/ตัด/วาง ข้อความในเอกสาร (ร้อยละ 82.6) รองลงมา ได้แก่ คัดลอก/เคลื่อนย้าย ไฟล์งานหรือแฟ้มงาน (ร้อยละ 81.2) และใช้สูตรเบื้องต้น ในเอกสารประเภทสเปรดชีต (ร้อยละ 64.4) ในขณะที่ มีเพียงร้อยละ 32.2 ที่สามารถสร้างงานนำเสนอด้วย โปรแกรมนำเสนอและร้อยละ 3.5 ที่มีทักษะในการเขียน โปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ สะท้อนให้เห็นถึง ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการทำงานที่ยังไม่ซับซ้อนมากนัก

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน ปี 2559 - 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ หากพิจารณาการจัดอันดับความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศไทย (IMD) ปี 2562 ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พบว่า มีผู้ลงคะแนนใช้งานอินเทอร์เน็ต broadband ผ่าน อุปกรณ์เคลื่อนที่ที่อยู่ในอันดับที่ 4 จาก 63 ประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ทักษะ แรงงานด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่แม้จะมีการพัฒนา ขึ้นมาเป็นลำดับที่ 49 ในปี 2562 จากอันดับที่ 51 ใน ปี 2559 แต่ยังคงอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเร่งพัฒนา เพิ่มเติม เพื่อให้แรงงานมีทักษะที่เหมาะสมกับการทำงาน ในศตวรรษที่ 21

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4.4

เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่เกี่ยวข้องจำเป็น
รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน
การมีงานที่มีคุณค่า และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพแรงงานทั้งก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานและผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน อาทิ การปรับหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ เพื่อผลิตกำลังคนให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องรองรับความต้องการในศตวรรษที่ 21 การผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่เพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Growth Engines) ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การจัดตั้ง Thai MOOC (Thailand Massive Open Online Course) เพื่อเป็นแพลตฟอร์มสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเน้นการพัฒนารายวิชาที่รองรับการ Reskill/Upskill การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการผลิต และพัฒนา กำลังคน เช่น การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) การจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพลา (Sumipol Institute of Manufacturing Technology – SIMTec) การพัฒนาเครือข่ายการพัฒนากำลังคนดิจิทัล เช่น โครงการ Smart University@EEC การพัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงาน โดยจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมแรงงาน รวมถึงกำหนดมาตรฐานและค่าจ้างเพื่อจูงใจให้มีการพัฒนาศักยภาพแรงงาน เช่น กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและคุณวุฒิวิชาชีพและอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ความท้าทาย

การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มแรงงานในระบบ ไม่ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ทำให้ช่องว่างผลิตภาพแรงงานของแรงงานทั้งสองกลุ่มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ การยกระดับทักษะแรงงานยังขาดความสอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การผลิตแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพัฒนากระบวนการยกระดับทักษะอย่างครบวงจร โดยควรประมาณการความต้องการแรงงานในอนาคตและทักษะที่จำเป็น เพื่อให้มีการวางแผนพัฒนาทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการได้ในเชิงลึก สร้างวัฒนธรรมและอุปนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรบูรณาการรูปแบบเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ในระบบ การเรียนรู้นอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรระยะสั้น กำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพเข้าร่วมระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาเพิ่มขึ้น พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาด/ผูกโยงกับการจ้างงาน หลังจบหลักสูตร พัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่ชัดเจนและพัฒนาระบบจัดการการรับรองความสามารถของบุคคล (Credential Management Platform) เพื่อเป็นกลไกกลางในการเก็บข้อมูลหลักฐานความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังช่วยให้นายจ้างคัดกรองและตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมรรถนะรายบุคคลได้

ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศด้านการศึกษา และสร้างหลักประกัน
ว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็กในสถานการณ์เปราะบาง
เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573

การจัดการศึกษาของภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ในการเข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ และรัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอยู่ในสังคมไทย โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง อาทิ ผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็ก ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนพึงได้รับ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในช่วงปี 2559 – 2562 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Parity Index: GPI) ในภาพรวมทุกระดับการศึกษา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 ดัชนี GPI อยู่ที่ 1.07 เพิ่มขึ้นจาก 1.04 ในปี 2559 สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าเรียนของเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย โดยในช่วงอายุ 3 - 11 ปี มีความเท่าเทียมระหว่างเพศมากขึ้น เห็นได้จากดัชนี GPI ในปี 2562 ของระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ที่ 0.99 เพิ่มขึ้นจาก 0.97 ในปี 2559 และระดับประถมศึกษา ในปี 2562 อยู่ที่ 0.98 เพิ่มขึ้นจาก 0.92 ในปี 2559 ทั้งนี้ แนวโน้มการเข้าถึงการศึกษาของเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชายเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป

สัดส่วนการเข้าศึกษาของเพศหญิงที่มากกว่าเพศชายในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อาจเป็นผลมาจากการที่เพศชายเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วกว่าเพศหญิง โดยข้อมูลสถิติแรงงานจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า อัตราแรงงานอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไปในทุกไตรมาสของปี 2562 – 2563 มีสัดส่วนแรงงานที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจและสังคม อาทิ วัฒนธรรมการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศที่ลดลงภายในครอบครัวและตลาดแรงงาน ส่งผลให้เพศหญิงมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และผลตอบแทนที่สูงขึ้นจากระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Parity Index: GPI) ในภาพรวมทุกระดับการศึกษาอุดมศึกษาของไทย ปี 2559 - 2562

ระดับการศึกษา	กลุ่มอายุ	2559 GPI (หญิง/ชาย)	2560 GPI (หญิง/ชาย)	2561 GPI (หญิง/ชาย)	2562 GPI (หญิง/ชาย)
รวมทั้งหมด	3 - 21	1.04	1.07	1.07	1.07
ระดับก่อนประถมศึกษา	3 - 5	0.97	0.97	0.99	0.99
ระดับประถมศึกษา	6 - 11	0.92	0.98	0.98	0.98
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	12 - 14	1.01	1.04	1.04	1.05
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	15 - 17	1.15	1.16	1.17	1.17
การศึกษาระดับอุดมศึกษา	18 - 21	1.38	1.40	1.37	1.37

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้มีการดำเนินโครงการที่ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการขยายโอกาสสำหรับผู้พิการ โครงการพัฒนาคนตลอดช่วงวัย โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งทุน โครงการสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับพื้นที่ โครงการพัฒนาทักษะอาชีพแบบบูรณาการ และโครงการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย อันเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนจบอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัย พัฒนาการ และกลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพในกลุ่มเปราะบางให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4.5

ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศด้านการศึกษา และสร้างหลักประกัน
ว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็กในสถานการณ์เปราะบาง
เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573

ความท้าทาย

ภาครัฐยังไม่มี การจัดเก็บข้อมูลแบบแยกกลุ่มสำรวจ (disaggregated data) ทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้พิการ ชนพื้นเมือง ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ นอกจากนี้ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายยังคงเป็นความท้าทายของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และด้านการบริหารจัดการรวมไปถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ยังคงต้องเร่งปรับปรุงให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรสร้างหลักประกันทางการศึกษาและการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งควรเร่งจัดทำข้อมูลที่จำแนกกลุ่มสำรวจ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะสามารแก้ไขปัญหา "ภาวะตกหล่น" ของกลุ่มคนในสังคมได้ นอกจากนี้ ควรมีมาตรการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทปัจจุบัน และควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษา เพื่อภาครัฐจะได้ดำเนินการช่วยเหลือและจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ในประเด็นความเท่าเทียมและความเสมอภาคทั้งในมิติทางเพศสภาพสถานภาพทางกายและชาติพันธุ์

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่
ทั้งชายและหญิงในสัดส่วนสูง
สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี 2573

การอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา โดยการอ่านและการเขียนจะเป็นเครื่องมือสำหรับการเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ในขณะที่การคิดคำนวณจะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล มีขั้นตอนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และสร้างกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

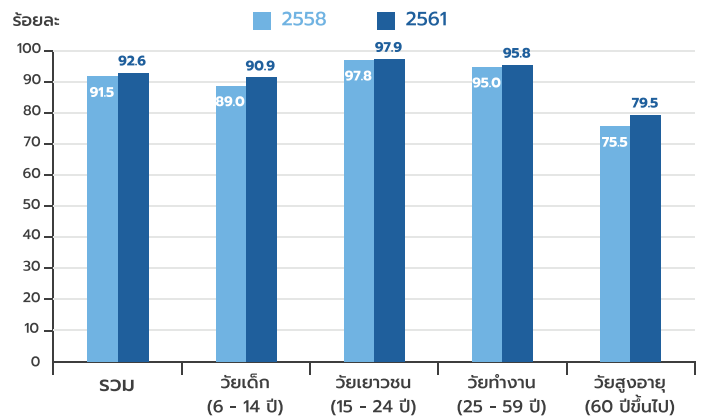
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลจากรายงานการสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2561 พบว่า ในปี 2561 มีประชากรไทยที่สามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้ (ทั้ง 3 อย่าง) ร้อยละ 92.6 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 91.5 ในปี 2558 เมื่อจำแนกตามช่วงอายุแล้ว พบว่า วัยเยาวชนและวัยทำงานมีสัดส่วนผู้ที่สามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้ อยู่ในระดับสูง ที่ร้อยละ 97.9 และ 95.8 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็กและวัยสูงอายุ ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 90.9 และ 79.5 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียน (2 อย่าง) พบว่าในปี 2561 ประชากรไทยมีอัตราการอ่านออกเขียนได้ร้อยละ 93.9 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 93.0 ในปี 2558 โดยวัยเยาวชนมีความสามารถในการอ่านออกและเขียนได้เกือบทุกคน (ร้อยละ 98.1) ขณะที่ผู้สูงอายุที่สามารถอ่านออกเขียนได้มีสัดส่วนที่น้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญ (ร้อยละ 82.5) ทั้งนี้ แม้สัดส่วนคนไทยที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่ามีผู้ที่ควรได้รับการพัฒนาทักษะดังกล่าวอยู่

การอ่าน เขียน และคำนวณได้ (ทั้ง 3 อย่าง)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วงปี 2559 - 2563 ภาครัฐได้พัฒนาระบบการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษา และสื่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้กับหลักสูตรการศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง อาทิ โครงการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการศึกษ การจัดการเรียนรู้อะเนื่อง (STEM Education) และโครงการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาการคำนวณ (Computing Science) รวมทั้งยังมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการสร้างช่องทางการเรียน ผ่านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการเรียนการสอน อาทิ โครงการดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform)

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4.6

สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่
ทั้งชายและหญิงในสัดส่วนสูง
สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี 2573

ความท้าทาย

แม้ว่าสัดส่วนคนไทยที่มีความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มที่จะดีขึ้นก็ตาม แต่ยังมีคนบางกลุ่มที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเด็กตกหล่นหรือหลุดจากระบบการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ที่รัฐจัดสรรให้ได้ อันเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร และการบริหารจัดการของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรเร่งพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณในกลุ่มคนที่อยู่ใน “ภาวะตกหล่น” เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าคนทุกคนในสังคมจะสามารถอ่านออกเขียนได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่ยากลำบาก นอกจากนี้ ยังควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในและนอกโรงเรียนให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของโลกในศตวรรษที่ 21 นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบการวัดผลทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

SDG
4.7

สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริม
การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน
สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข
และการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก การชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
และการที่วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

ประเทศไทยมีการวางแผนและการสร้างหลักประกันทางการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป
ตามบริบทของโลกที่เปลี่ยนไปอยู่เสมอ โดยปัจจุบันการศึกษาของไทยได้มุ่งยกระดับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท
ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน และมีมิติการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น
มากกว่าอยู่แค่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ต่อประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษา
สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาค การส่งเสริมวัฒนธรรม
แห่งความสงบสุข และการสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่คุณ
ควรเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักในฐานะการเป็นพลเมืองของโลก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ประเทศไทยได้พัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนา
ที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และความหลาก
หลายทางวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
ในหลายระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปถึงระดับ
วัยทำงาน อาทิ การจัดหลักสูตรการศึกษาด้านการ
พัฒนาที่ยั่งยืนในระดับมหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน
การบรรจุหลักสูตรการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลักสูตร
แกนกลางขั้นพื้นฐานของนักเรียน การขับเคลื่อนแผน
พัฒนาสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการดำเนิน
งานของคณะทำงานด้านการส่งเสริมการเคารพสิทธิ
มนุษยชน และการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการส่งเสริม
ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2563-2565 นอกจากนี้
ภาครัฐอยู่ระหว่างการเสนอปรับปรุงและพัฒนา
หลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องความเท่าเทียม
ทางเพศและหลักสูตรอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความ
เข้าใจที่ถูกต้องและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันว่าคน
ทุกคนในประเทศไทยจะมีความรู้ และทักษะที่จำเป็น
ต่อการสร้างสังคมโลกที่ความยั่งยืน โดยได้
จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
ที่กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะและ
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมทักษะ
ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
(Cross Cultural Understanding) ที่เป็นทักษะ
สำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองโลก นอกจากนี้ ในระดับ
หลักสูตรและการประเมินผลการศึกษาไทยได้ใช้
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
ในการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้
ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก
อย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี และการเห็นคุณค่า
ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของส่งเสริมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชน
ภาครัฐได้จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาและ
คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมสิทธิ
มนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะทั้งบุคลากร
ในกระบวนการยุติธรรม ภาครัฐกิจ และผู้บริหาร
ระดับสูงในองค์กร ในส่วนการส่งเสริมความเสมอภาค
ระหว่างเพศภาครัฐได้บรรจุประเด็นความหลากหลาย
ทางเพศเข้าไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเพศสภาพและเพศวิถี
ให้กับผู้เรียนในทุกๆระดับ รวมถึงส่งเสริมความเข้าใจ

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

04

SDG
4.7

สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริม
การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน
สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข
และการไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก การชื่นชมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
และการที่วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

ในการเคารพและยอมรับในความเสมอภาคและความ
เท่าเทียมทางเพศ

นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ใน
สถานศึกษา อาทิ การเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมบทบาท
ผู้นำและจิตอาสาการสร้างความเข้าใจในกติกการอยู่
ร่วมกันของชุมชน การพัฒนาผู้นำชุมชนและบุคคล
ให้เป็นต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึง
การนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการเสริมสร้าง
กระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและครอบคลุม เช่น
โครงการโรงเรียนประชารัฐ และโครงการพัฒนาศูนย์
เรียนรู้ระดับตำบล

ความท้าทาย

การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และหลักการ
พัฒนาที่ยั่งยืนนั้น เป็นประเด็นที่ต้องอาศัยระยะเวลา
ในการบ่มเพาะตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก รวมทั้งต้องอาศัย
กลไกการมีส่วนร่วมและการบูรณาการการทำงานร่วมกัน
จากทุกภาคส่วนในสังคม อย่างไรก็ดี การดำเนินงานที่
ผ่านมาส่วนใหญ่ยังคงมีภาครัฐเป็นหลักและมีลักษณะ
การดำเนินงานที่แยกส่วนกันตามกลุ่มเป้าหมายที่
รับผิดชอบเท่านั้น อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาด
ของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต
ของประชากรโลกและความร่วมมือระหว่างประเทศ
อย่างมากโดยอาจก่อให้เกิด "New Norm ในความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศ" ที่แต่ละประเทศให้ความสำคัญ
กับการจัดการกับปัญหาในประเทศของ
ตนเองมากกว่าการดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ ทำให้คนมีความตระหนักในความ
สำคัญของการเป็นพลเมืองโลกลดลง และให้ความสำคัญ
กับการเป็นพลเมืองรัฐมากขึ้น นอกจากนี้
ยังอาจเกิดความหวาดระแวงและทัศนคติเชิงลบกับ
ชาวต่างประเทศที่อาจนำไปสู่การปฏิบัติที่ละเมิด
ต่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะเป็นความท้าทายใหม่ใน
การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

การสร้างความเป็นพลเมืองโลกจะต้องดำเนินการ
ในรูปแบบที่หลากหลาย และเลือกใช้วิธีการที่เข้าถึง
คนจำนวนมาก อาทิ การสอดแทรกผ่านสื่อดิจิทัลและ
สื่อสังคมออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ
ออนไลน์ที่รองรับผู้เรียนจำนวนมาก (Massive Open
Online Courses: MOOC) ซึ่งมีความสะดวกต่อตัว
ผู้เรียน เนื่องจากสามารถเข้าถึงบทเรียนได้จากทุกที่
ทุกเวลา อีกทั้งยังจะเป็นการขยายการศึกษาที่มี
คุณภาพให้ทั่วถึง รวมทั้งต้องมีการกระจายทรัพยากร
ทางการศึกษาซึ่งส่งเสริมการเข้าถึงบทเรียนดังกล่าว
ผ่านการสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้อง
กับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินการ
พัฒนาการศึกษาประสบผลสำเร็จและเห็นผลเป็นรูปธรรม
มากยิ่งขึ้น

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สร้างและยกระดับสถานศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษา
ที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ และจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน

การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวม เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ดีและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน อันนำมาซึ่งผลลัพธ์ทางการศึกษาในเชิงประจักษ์ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี อาทิ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อการสอนเชิงสร้างสรรค์ให้พร้อมต่อการเรียนในทุกระดับชั้น รวมทั้งต้องส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงทุกรูปแบบ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนในประเทศไทยมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตประมาณร้อยละ 90 ซึ่งโรงเรียนที่ไม่มีอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล (ข้อมูล ณ สิงหาคม 2563) นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีโรงเรียนที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต 14 โรงเรียน ประสบปัญหาสัญญาณโทรศัพท์ 291 โรงเรียน และไม่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้ 415 โรงเรียน

ในด้านการอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ อาทิ กลุ่มผู้พิการ ในปี 2563 มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในความดูแลของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 172 แห่ง และมีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย โดยการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนในกรณีต่าง ๆ อาทิ ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการกลั่นแกล้งรังแก

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วงปี 2559 - 2563 ภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนดำเนินการสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการเน็ตประชารัฐ ที่ได้ขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตไปยังโรงเรียนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งในปี 2562 มีการดำเนินการแล้วเสร็จ 1,187 โรงเรียน โครงการบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาฟรีซึ่งดำเนินการโดยบริษัท 3BB ติดตั้งอินเทอร์เน็ตให้กับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลทั่วประเทศ 2,271 แห่ง โครงการพัฒนาระบบน้ำดื่มสะอาดในโรงเรียนโครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) อีกทั้งได้มีการดำเนินการผ่านโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศึกษาสำหรับคนพิการ อาทิ โครงการพัฒนากิจกรรมทำข้อสอบ GAT/PAT สำหรับนักเรียนบกพร่องทางการมองเห็นโครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาอนุรักษและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนพิการทางการได้ยินและโครงการล่ามภาษามือเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลรวมถึงมีหลักสูตรการฝึกอบรมครูด้านการสอนคนพิการ พ.ศ. 2561 เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการหรือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือทางการศึกษา อาทิ อุปกรณ์ช่วยการมองเห็น การได้ยิน การเขียนหนังสือเสียง หนังสืออักษรเบรลล์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนสำหรับคนพิการให้มีคุณภาพ

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

**SDG
4.a**

**สร้างและยกระดับสถานศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษา
ที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ และจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิผลสำหรับทุกคน**

ความท้าทาย

การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลยังเป็นความท้าทายหลักในการบรรลุเป้าหมายย่อยที่ 4.a เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงพื้นที่และความพร้อมในการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาของผู้เรียนและครูสอน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณภาครัฐที่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากนี้ นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการสู่การปฏิบัติยังขาดความต่อเนื่องและไม่ครอบคลุมทุกมิติ ขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพ และขาดระบบสนับสนุนที่ตรงตามความจำเป็นพิเศษของเด็กที่บกพร่องแต่ละประเภทในการจัดการเรียนรวม ตลอดจนอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และเข้าถึงบริการทางการศึกษาของผู้พิการ

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้ได้มากที่สุด รวมทั้งควรยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาเรียนรวม อาทิ จัดห้องเรียนพิเศษให้คนพิการในสถานศึกษา พัฒนาความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมมีการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษให้มีความทันสมัย เช่น ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเพาะเจาะจงกับคนกลุ่มดังกล่าว เพื่อให้เกิดการพัฒนา นโยบายและมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะบุคคลมากยิ่งขึ้น

สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาทั่วโลกที่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในทวีปแอฟริกา เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพ และโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเทคนิค ด้านวิศวกรรม และด้านวิทยาศาสตร์ ในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ภายในปี 2563

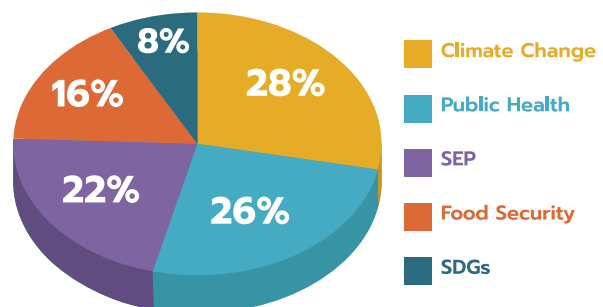
ประเทศไทยได้เริ่มมีบทบาทในการให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ต่างประเทศตั้งแต่ปี 2498 ในลักษณะ Third Country Training Program โดยจัดการศึกษาและการฝึกอบรมดูงานให้แก่ผู้รับทุนจากประเทศกำลังพัฒนา ตามที่องค์การระหว่างประเทศหรือประเทศผู้ให้อื่น ๆ เสนอขอความร่วมมือ และยังคงให้ความสำคัญต่อการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือเพื่อการพัฒนากระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นแผนแม่บทด้านการต่างประเทศ ที่มุ่งส่งเสริมให้ไทยมีเกียรติภูมิและบทบาทที่สร้างสรรคในเวทีโลก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย การดำเนินการที่ผ่านมา

ในระยะที่ผ่านมา แม้ว่าไทยจะไม่ได้อยู่ในสถานะของผู้ให้ (donor) แต่ไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยได้ให้เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) แก่ประเทศที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 ประเทศไทยมีมูลค่า ODA อยู่ที่ 4,561.78 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของรายได้มวลรวมประชาชาติ¹ จำแนกเป็น (1) เงินกู้ 447.01 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.8 (2) เงินให้เปล่าและความร่วมมือทางวิชาการ 1,662.45 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.44 และ (3) เงินบริจาคให้แก่องค์การระหว่างประเทศ 2,452.32 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.76 นอกจากนี้ไทยยังได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิ การจัดฝึกอบรมให้กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในสาขาวิชาที่ไทยมีศักยภาพ เช่น การเกษตร การศึกษา และการสาธารณสุข

ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศทางการศึกษา ได้แก่ 1) ถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยี และสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ 2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดสรรทุนฝึกอบรมนานาชาติประจำปี (Annual International Training Course: AITC) และทุนศึกษาปริญญาโทนานาชาติ (Thailand International Postgraduate Programme: TIPP) เพื่อศึกษาในหลักสูตรของเศรษฐกิจพอเพียงความมั่นคงทางอาหารการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการสาธารณสุข และ 3) จัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand) หรือผู้เชี่ยวชาญ ตามคำขอเพื่อไปปฏิบัติงาน ณ ประเทศคู่ร่วมมือภายใต้โครงการหรือตามคำขอ

มูลค่าทุนการศึกษาที่รัฐบาลเสนอให้กับต่างประเทศ (Annual International Training Course: AITC) จำแนกตามสาขาวิชา

ที่มา: กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

¹ OECD สนับสนุนให้ประเทศผู้ให้ต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือที่เกณฑ์ร้อยละ 0.7 ของ GNI โดยล่าสุดในปี 2561 มูลค่า ODA ของไทย (ซึ่งยังอยู่ในกลุ่มประเทศผู้รับ) อยู่ที่ร้อยละ 0.0309 ของ GNI

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

**SDG
4.b**

เพิ่มจำนวนทุนการศึกษาทั่วโลกที่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในทวีปแอฟริกา เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพ และโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเทคนิค ด้านวิศวกรรม และด้านวิทยาศาสตร์ ในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ภายในปี 2563

ความท้าทาย

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ประเทศไทยต้องปรับโครงสร้างงบประมาณเพื่อช่วยเหลือเยียวยาประชาชนในประเทศและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมอย่างเร่งด่วน ส่งผลให้กรอบเงินงบประมาณสำหรับ ODA ลดลง ทำให้การให้ความช่วยเหลือประเทศที่พัฒนาน้อยกว่ามีข้อจำกัด นอกจากนี้ การเป็นประเทศรายได้ปานกลางชั้นสูงทำให้มีข้อจำกัดในการได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งมีสถานะเป็นผู้ให้ ทำให้เสียเปรียบทางการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่มีสถานะเป็นผู้รับและได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยตรงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะ

การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศควรมุ่งเน้นรูปแบบที่ไม่ใช้ตัวเงินมากขึ้น และใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาที่ควรปรับเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์เพื่อลดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากนี้ ประเทศไทยควรรักษาผลประโยชน์ของการเป็นผู้รับความช่วยเหลือจากประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ ญี่ปุ่น จีน เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการและเทคโนโลยีจากประเทศที่มีความก้าวหน้าที่จะส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของไทย และส่งเสริมให้ไทยปรับบทบาทมาเป็นผู้ให้มากขึ้น

เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณวุฒิ รวมถึงการดำเนินการผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศ
พัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573

ครูที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
และการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาครูที่มุ่งเน้นให้ครูทุกคนสามารถ
พัฒนาตนเองได้ตรงตามศักยภาพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนจะเป็น
แรงขับเคลื่อนสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

แนวโน้มของครูที่ได้รับการพัฒนามีสัดส่วนสูงขึ้น โดยข้อมูลของโครงการพัฒนาครูรูปแบบครบวงจร (คู่มือครู) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการรับรอง 1,207 หลักสูตร ซึ่งครอบคลุมครูกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษา ตอนปลาย พบว่ามีจำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2561 มีครูที่เข้าร่วมโครงการและผ่านเกณฑ์การพัฒนา จำนวน 274,264 คน คิดเป็นร้อยละ 77 ของจำนวนครูที่ลงทะเบียนทั้งหมด เพิ่มขึ้นจาก 175,987 คน หรือร้อยละ 60 ในปีงบประมาณ 2560 ทั้งนี้ หลักสูตรที่มีครูลงทะเบียนมากที่สุดได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคศตวรรษที่ 21 โดยใช้หลักการของเกม สำหรับครูประถมศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ STEM Education ตามแนวคิด Active Learning

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาครูรูปแบบครบวงจร (คู่มือครู) ปี 2560 - 2561

ปีงบประมาณ	จำนวนครูที่ลงทะเบียนอบรม (คน) (1)	จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนา (คน) (2)	สัดส่วนครูที่ได้รับการพัฒนา (2) / (1)
2560	314,458	175,987	ร้อยละ 60
2561	356,052	274,264	ร้อยละ 77

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ
อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาส
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

04

**SDG
4.C**

**เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณวุฒิ รวมถึงการดำเนินการผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ
ในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศ
พัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573**

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครูโดยได้จัดตั้งสถาบันครูพัฒนาเพื่อรองรับการคัดเลือกหลักสูตรพัฒนาครูและดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาครูรูปแบบครบวงจร (คุปองครู) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โครงการพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โครงการอบรมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Boot Camp) ร่วมกับ บริษัท เคาซิล ประเทศไทย โครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ในโรงเรียนเอกชน โครงการพัฒนาคุณภาพครูโรงเรียนเอกชนและโครงการเพิ่มศักยภาพครูให้มีสมรรถนะของครูยุคใหม่สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการอบรมครูหลักสูตรสะเต็มศึกษา (STEM Education)

นอกจากนี้ คุรุสภายังได้ปรับเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2563 โดยกำหนดให้การทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพครูจำนวน 5 วิชา ได้แก่ การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาวิชาชีพครูและวิชาเอกตามที่กำหนด และ 2) การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามแนวทางที่คุรุสภากำหนดในด้านต่างๆ

ความท้าทาย

แม้ว่าจะมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาครูได้จำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถรองรับความต้องการได้ครบถ้วนโดยพบว่า มีหลายหลักสูตรมีจำนวนที่นิ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ อาทิ หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคศตวรรษที่ 21 โดยใช้หลักการของเกมสำหรับครูประถมศึกษา นอกจากนี้ หลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้าอบรม เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบหลักสูตรดังกล่าว อีกทั้งการติดตามและประเมินผลยังไม่ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และขาดการกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์จากการอบรมที่เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดหลักสูตรให้เพียงพอกับความต้องการมากยิ่งขึ้นโดยอาจเพิ่มรอบหลักสูตรที่ได้รับความนิยมและมีความน่าสนใจ เช่น การจัดหลักสูตรแบบเคลื่อนที่ การจัดทำ ระบบคิวสำหรับครูที่สนใจเข้ารับการอบรมในครั้งต่อไปและควรกำหนดหลักสูตรเชิงรุกที่พิจารณาถึงเป้าหมายการพัฒนา โดยเฉพาะเป้าหมายภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ปรับจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการเรียนรู้” นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางโดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลการลงทะเบียนในโครงการคุปองครูในการพัฒนาครูรายบุคคล และควรพัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลการอบรมครูที่เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน อาทิ การสุ่มประเมินความคิดเห็นจากผู้เรียนโดยตรงนอกเหนือจากการประเมินความคิดเห็นผู้อำนวยการโรงเรียน การให้มีช่องทางแสดงความเห็นต่อหลักสูตรโดยตรง และการสุ่มประเมินจากการสอนจริงเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรในระบบให้มีประสิทธิภาพต่อไป